



REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET
Komisija za državno ureditev

Številka: 700-07/17-3/
Ljubljana, 14. 5. 2017

EPA 1898-VII

Komisija Državnega sveta za državno ureditev je, na podlagi drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/09 – odl. US, 21/13 - ZFDO-F) in 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15), sprejela naslednje

M n e n j e

k Skupnemu poročilu o delu državnih tožilstev za leto 2016

Komisija za državno ureditev (v nadaljevanju: komisija) je na 88. seji 10. 5. 2017 obravnavala Skupno poročilo o delu državnih tožilstev za leto 2016, EPA 1898-VII (v nadaljevanju: poročilo), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložilo Vrhovno državno tožilstvo (v nadaljevanju: predlagatelj).

Komisija **se je seznanila** s poročilom.

* * *

Predstavnica Vrhovnega državnega tožilstva (v nadaljevanju: VDT) je predstavila poročilo. Na rezultate dela že precej vpliva kadrovska okrepitev državnih tožilstev 2015, ko so zaposlili 30 novih tožilcev. Zdaj je zasedenih 217 tožilskih mest, kar predstavlja 83 % predvidene zasedenosti. Za plače zaposlenih je porabljenih 90 % sredstev, ostalo predstavljajo materialni stroški, izvajanje alternativnih postopkov, postopki po ZOPNI in male investicije. Državna tožilstva imajo še vedno težave z informacijsko opremo in z zastarelimi strežniki in izrabljenim voznim parkom. Ministrstvo za pravosodje (v nadaljevanju: MP) se v zadnjem obdobju trudi izboljšati opremljenost državnih tožilstev in tako bodo 2017 prejeli večje število računalnikov in druge opreme. Prostori državnih tožilstev so v solidnem stanju, tudi kar se tiče njihovega vzdrževanja.

Državna tožilstva zadnja 3 leta obvladujejo pripad zadev, rešenih je več zadev, kot jih sprejmejo na novo. Tudi pripad zadev se v zadnjih 2 letih zmanjšuje in prejmejo manj zadev tako od policije kot od oškodovancev. Leta 2016 je bilo na državnih tožilstvih rešenih 69 % ovadb. Ovadb, ki so nerešene, se nahajajo bodisi pri tožilcu ali na sodiščih ali Policiji. V primeru zavrženih ovadb se ugotavlja razlog za to. Do zavrženja največkrat pride, ker se izvedejo alternativni postopki reševanja, ali gre za bagatelne zadeve, ali oškodovanec umakne pregon, pride do zastaranja ali gre za pomanjkanje dokazov. Odstotek obtoženih je bil 2016 35 %, od tega je bilo obsojenih 86 % oseb. Delež zapornih kazni se je dvignil, 20 % vseh kazni je zapornih. Leta 2016 je bilo sklenjenih 365 sporazumov o priznanju krivde, kar je več kot 2015, ti sporazumi se sklepajo v primeru hujših kaznivih dejanj. Državna tožilstva tako pripomorejo k skrajševanju trajanja postopkov, manjšim stroškom in manjši obremenitvi sodišč.

V alternativnih postopkih se lahko storilec naloži delo v javno korist, povračila stroškov, poplačila v korist javnih ustanov. Za odloženi kazenski pregon so se državna tožilstva odločila v 3141 primerih polnoletnih storilcev, kar je manj kot 2015. Pri polnoletnih storilcih so se državni tožilci v 527 primerih odločili za vplačila v korist javnih ustanov. Tudi število del v splošno javno korist se je rahlo povečalo. V korist prejemnikov plačil je bilo 2016 nakazano več kot 240.000 evrov. Tudi kaznovalni nalogi prispevajo k hitrejšemu reševanju postopkov in so bili 2016 predlagani za 2638 storilcev, sodišče je ugodilo v 98 % primerih. Trajanje postopkov na državnih tožilstvih je določeno in gre za rok (120 dni), v katerem mora državni tožilec prejeti odločitev o vloženem primeru. Glede reševanja primerov se izvajajo mesečni nadzori, pri čemer lahko vodja državnega tožilstva odobri tudi podaljšanje roka.

Predstavnica MP je poročilo ocenila kot dobro pripravljeno in daje dober vpogled v delo državnih tožilstev. V poročilu so podatki analitično predstavljeni, čeprav MP še vedno pogreša več primerjav med posameznimi tožilstvi, predvsem več analitike pri odstopanjih posameznih tožilstev - velike razlike pri uporabi alternativnih postopkov, razlike v deležu obtoževanja. Izboljšanje računalniške opreme za državna tožilstva je ena od prioritet MP, v 2 do 3 letih bo situacija boljša. Predstavnica MP je omenila skupno naročilo za nakup 500 računalnikov in LCD zaslonov, ki ga vodi Ministrstvo za javno upravo, del opreme bo prišlo tudi na državna tožilstva, prav tako so v zaključni fazi postopki javnega naročila za tiskalnike, prenosni računalniki pa bodo v kratkem poslani na državna tožilstva. Tudi pri voznem parku se problematika rešuje postopoma za vse pravosodne organe.

* * *

Komisija se je seznanila s poročilom in v formalnem smislu nanj ni imela pripomb.

Komisija je prosila za dodatna pojasnila glede alternativnih oblik kazni, ki se izrekajo v okviru tožilskih postopkov. Predstavnica Vrhovnega državnega tožilstva je izpostavila, da gre pri alternativnih oblikah kazenskega pregona in drugih poenostavitvah kazenskega postopka za možnost poravnave in odloženega pregona, vedno pa tožilec opravi presojo, ali glede na težo prestopka ni nujen kazenski postopek. V teh postopkih se lahko storilec naloži delo v javno korist, povračila stroškov, poplačila v korist javnih ustanov. Pri polnoletnih storilcih se državni tožilci najpogosteje odločajo za vplačila v korist javnih ustanov ali poravnavo škode. Leta 2016 se je povečal delež poravnave in delež uspešno zaključenih poravnave za polnoletne osebe, na ta način so se zaključili postopki v 475 zadevah. Na račun izvajanja alternativnih postopkov je država v proračun pridobila okoli 250.000 evrov, pri čemer je predstavnica VDT članom komisije pojasnila, da se alternativni postopki vodijo za najblažja kazniva dejanja in so vsote, ki jih posameznik vplača npr. v humanitarne namen, lahko 500 evrov in manj, saj gre v glavnem za slabše situirane posameznike in je zanje tudi to lahko precejšnja vsota.

Člani komisije so pozdravili dobre rezultate dela državnih tožilcev, vendar so pri tem opozorili, da žal v javnosti najbolj odmevajo primeri, ko obsodbe na višjem sodišču ali na Evropskem sodišču za človekove pravice padejo. Gre za posamezne odmevne primere, ki mečejo slabo luč na slovenski pravosodni sistem in povečujejo stopnjo nezaupanja vanj in vzbujajo celo občutek vpliva politike na pravosodni sistem. Predstavnica VDT je članom komisije pojasnila, da je obsodilnost storilcev pri nas 86 %, pri čemer v okviru EU ne odstopamo in menila, da je to rezultat dobrega dela državnih tožilcev. V primeru, da bi bila obsodilnost morda 100 %, pa bi se morali vprašati, kaj je narobe s pravosodnim sistemom. Predstavnica VDT je dejala, da se moramo zavedati tudi, da tožilec gradi obtožbo na utemeljenem sumu, sodišče pa sodbo izda na gotovost. Pri tožilcu vedno obstaja dvom, ali bo sodišče upoštevalo in ocenilo vse njegove dokaze, kot jih je on, ali bodo priče povedale to, kar so prvotno. Druga plat je še razvoj pravne stroke in lahko se zgodi, da se dokazni standardi povečajo, nekaj, kar je včasih zadostovalo za obsodbo, ne zadostuje več ali celo

pomeni kršitev pravic storilca in podobno. Državni svetniki so v zvezi s tem izpostavili še, da je pri nas zelo pogosta praksa medijske obsodbe in ko je nekdo obtožen v medijih, javnost pričakuje samo še potrditev s strani sodišča. Če je ta oseba na sodišču oproščena, ker mu ni bila dokazana krivda, se avtomatično izpostavi sodišče in tožilce kot krivce, ki niso poskrbeli za izrek kazni. Komisija se je strinjala, da odnos medijev zelo sooblikuje odnos javnosti do pravosodnega sistema, pri čemer morajo tožilci in sodišča vztrajati v nepristranskosti in objektivnosti. Vsi skupaj pa se moramo boriti za spremembe v družbi, ki bodo vodile v manj populističen odnos do pravosodja, saj je bistvo demokratične družbe, da se vsaka obsodba pazljivo pretehta.

Komisija je sicer z zadovoljstvom ugotovila, da se problematika slabe računalniške opremljenosti na državnih tožilstvih začne reševati, kot je zagotovila predstavnica MP, vendar komisija opozarja, da je nedopustno, da država tega področja ni urejala prednostno. Člani komisije so izpostavili tudi slabo stanje strežnikov, kjer lahko samo upamo, da bodo zamenjani prej, preden bi se zgodila okvara in bi izginili podatki, kar bi imelo hude posledice.

Predstavnica VDT je na vprašanje članov komisije o sodelovanju z državnimi institucijami povedala, da državna tožilstva zgledno sodelujejo s Policijo kot tudi z ostalimi državnimi organi. Poudarila je, da je najbolj pomembno sodelovanje državnih tožilcev z različnimi organi na 1. stopnji, na okrožnih državnih tožilstvih. Tam gre za direkten stik s FURS, centri za socialno delo, ko se policisti obračajo na tožilstvo s strokovnimi vprašanji in tožilci sodelujejo v kriznih timih in sodelujejo na sestankih na centrih za socialno delo. V takšnih primerih pride do dogovorov o delu, izpostavljene pa so lahko tudi problematike posameznega območja.

* * *

Za poročevalca je bil določen državni svetnik Rajko Fajt.

Rajko Fajt, l.r.